

กรมส่งเสริมการเกษตร

มติเพื่อการขับเคลื่อน
นโยบายสาธารณะ

สมัชชาสุขภาพจังหวัดจันทบุรี

ประเด็น : การใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยในการเกษตร

1. สรุปภาพรวมสถานการณ์ปัญหา

จันทบุรีมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นจำนวนมาก และเป็นการเกษตรเชิงพาณิชย์ เน้นการผลิตเพื่อส่งออก ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องการให้ได้ผลผลิตตามที่ตลาดต้องการ โดยเน้นที่ปริมาณหรือผลผลิตและคุณภาพของผลผลิต จึงมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นปัจจัยในการผลิต ไม่ว่าจะเป็นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และ ปุ๋ยเคมี

ประเทศไทยได้มีกฎหมายควบคุมการใช้สารเคมี แต่ยังคงมีการใช้สารเคมีภายในประเทศอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสารกำจัดศัตรูพืชหลายชนิดที่มีพิษร้ายแรงต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยยังคงมีการนำเข้าอยู่และปริมาณการนำเข้าในแต่ละปีมีแนวโน้มสูงขึ้น จากปัญหาสถานการณ์ดังกล่าวพบว่าเกิดจากหลากหลายปัจจัยโดยสรุปคือ

- ภาครัฐยังขาดการควบคุมการนำเข้าและจำหน่ายสารเคมีอันตรายที่เหมาะสม
- ผู้ประกอบการจำหน่ายสารเคมีการเกษตรขาดความรับผิดชอบ
- เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างผิดวิธี ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม หรืออาจเกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อเกษตรกรผู้ใช้เอง
- เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการผลิตผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมี เนื่องจากยังสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ไม่มีความแตกต่างจากการผลิตที่ผ่านมา
- มาตรการที่นำมาใช้อาจไม่ได้ผลเนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกชนผู้จำหน่ายสารเคมี ผู้ผลิต (เกษตรกร) ผู้ค้า ขาดคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์
- ประชาชนผู้บริโภคยังขาดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพจากการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีอันตราย
- ประชาชนผู้บริโภคไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลและแหล่งจำหน่ายผลผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมี
- หน่วยงานตรวจสอบรับรองมาตรฐานการผลิตดำเนินการล่าช้ามาก เกษตรกรไม่สามารถรอได้จึงต้องเก็บเกี่ยวผลผลิตไปก่อน
- ขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบตรวจสอบและเผยแพร่ผลการตรวจสอบแก่สาธารณะ

สถานการณ์ในจังหวัดจันทบุรี เรื่องการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยในการเกษตร

จังหวัดจันทบุรีเป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่สำคัญของประเทศ ผลิตเพื่อการส่งออกมากกว่า 80% ของผลผลิตทั้งหมด กระบวนการผลิตมีการใช้สารเคมีอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ทำให้ศัตรูพืชเกิดความต้านทานและระบาดรุนแรงมากขึ้น เกษตรกรจึงต้องเพิ่มความถี่และความเข้มข้นในการใช้สารเคมีมากขึ้นทุกปี ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร สภาพแวดล้อม และผู้บริโภคด้วย ดังนั้นการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัยจึงมีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดการจัดการที่ดีของห่วงโซ่การผลิตภาคการเกษตรของจังหวัดจันทบุรี จึงควรมีการร่วมมติเพื่อเสนอเป็นข้อกำหนดในการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยในการเกษตรของจังหวัด เพื่อให้จังหวัดจันทบุรีเป็น “Green City” ต่อไปในอนาคต

มติที่เสนอให้ผู้รับผิดชอบระดับนโยบาย ผลักดันให้เกิดการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

มติของการพัฒนานโยบายสาธารณะ การการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยในการเกษตร มีข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประกาศ “Green City”

1. จังหวัดจันทบุรีควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อบริหารจัดการ “Green City”

1 และประกาศการจัดตั้งจังหวัดจันทบุรีเป็น “Green City” และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานราชการต่างๆ
2 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนรับทราบและถือปฏิบัติทั้งจังหวัด

3 ส่วนที่ 2 การควบคุมการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตทางการเกษตร

4 1. จังหวัดจันทบุรีควรจัดเวทีห้องครุเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตรมีการประสานความร่วมมือ
5 จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคเอกชน ผู้จำหน่ายสารเคมีหรือผู้ค้า ภาครัฐ ภาคการผลิต (เกษตรกร) ในการ
6 บริหารจัดการให้แต่ละองค์กรเครือข่ายมีการขับเคลื่อน “การใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยในการเกษตร”

7 2. สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี ควรมีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ในการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย
8 ในการเกษตร ให้กับกลุ่มเกษตรกร ให้มีความเข้าใจเรื่องพืช โรคของพืช และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้อง โดย
9 ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการศึกษาด้านการเกษตร เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ให้
10 ก้าวหน้าสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

11 3. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีบทบาทในการรักษาความสมดุลระหว่าง
12 สิ่งแวดล้อมกับการทำการเกษตร โดยเฉพาะการใช้สารเคมีให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

13 4. สำนักงานพาณิชย์จังหวัด โดยสำนักงานการค้าภายใน และสำนักงานส่งเสริมการส่งออก ควรมีบทบาท
14 ในการกำกับดูแลราคาสินค้าเกษตรกรรม และรายได้ของเกษตรกร สนับสนุนการจัดจำหน่ายสินค้าการเกษตร
15 ที่ ปลอดภัยทั้งภายในและต่างประเทศ ส่งเสริมให้ความรู้และบริการข้อมูลข่าวสารด้านการค้าและการตลาด
16 แก่เกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาตลาดกลางในการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยให้เพียงพอกับผู้ผลิตและ
17 ผู้บริโภค รวมทั้งการขยายช่องทางในการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยให้เข้าถึงของผู้บริโภค

18 5. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด มีบทบาทในการส่งเสริมให้ความรู้และสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่มี
19 คุณภาพและสนับสนุนด้านการตลาด

20 6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมภาคประชาชนให้มีบทบาทในการสนับสนุนให้เกษตรกรมี
21 การใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย

22 7. สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทในการอบรมและให้ความรู้ทางวิชาการต่างๆแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
23 และเกษตรกร รวมทั้งจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในด้านการใช้สารเคมี และเกษตรอินทรีย์ ใน
24 การเกษตรอย่างปลอดภัย

25 8. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด มีบทบาทในการส่งเสริมให้ความรู้และสนับสนุนการแปรรูปผลิตภัณฑ์
26 ทางการเกษตร ที่มีคุณภาพ และสนับสนุนด้านการตลาด

27 ส่วนที่ 3 การติดตามตรวจสอบสารเคมีตกค้างในร่างกาย และในผักผลไม้

28 1. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 (สวพ.6) ซึ่งเป็นหน่วยงานตรวจสอบและรับรองการปฏิบัติ
29 ทางการเกษตรที่ดี และเหมาะสม มีการบังคับใช้มาตรการตามระบบ GAP และ GMP ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
30 โดยดำเนินการให้มีความรวดเร็ว และพัฒนาจัดหาเครื่องตรวจสอบสารเคมีที่ทันสมัยสามารถตรวจได้
31 ครอบคลุมสารเคมีหลากหลายชนิด และตรวจสอบได้อย่างแม่นยำรวดเร็ว ควบคุมการใช้สารเคมีที่มีมี
32 ผลกระทบรุนแรง และส่งเสริมให้มีการใช้สารเคมีที่มีผลกระทบต่อร่างกายและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่า ให้มากขึ้น

33 2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดควรมีบทบาทเพิ่มขึ้นในด้านอาชีวอนามัยและการคุ้มครองผู้บริโภค โดย
34 การให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ผลกระทบต่อสุขภาพของสารเคมีจากพืชผักผลไม้ และการเลือกบริโภคผัก
35 ผลไม้ที่ปลอดภัย และตรวจสอบคุ้มครองสารเคมีในเลือดของประชาชนให้ครอบคลุม

36 3. ควรมีการสร้างกลุ่มอาสาสมัคร GAP เช่นกลุ่มนักศึกษาด้านการเกษตร จากสถาบันการศึกษา เพื่อ
37 แบ่งเบาภาระบางส่วนของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆมีความรวดเร็วมากขึ้น

38